

A healthcare worker in a green uniform is assisting a patient who is wearing a neck brace and a denim jacket. The patient is sitting on a wooden chair and using crutches. The healthcare worker is standing and holding the patient's arm to provide support. The background is a simple indoor setting with a white wall and a wooden door frame.

Arbetare inom vård och omsorg

Allvarliga arbetsskador och långvarig sjukfrånvaro

Oktober 2025

Vi arbetar förebyggande

Afa Försäkring ägs av arbetsmarknadens parter och administrerar kollektivavtalade försäkringar. Våra största uppdragsgivare är Kommuner och regioner. Varje år satsar våra ägare och uppdragsgivare cirka 300 miljoner kronor genom Afa Försäkring på insatser som ska stötta arbetsgivare och anställda i deras förebyggande arbete. På så vis bidrar vi till färre arbetsskador och minskad sjukfrånvaro på landets arbetsplatser.

Grunden i vårt förebyggande arbete är vår skadedatabas, som innehåller 16 miljoner försäkringsärenden. Ur skadedatabasen kan vi ta fram statistik om vilka yrken och arbetsuppgifter som är förknippade med olika skador och sjukdomar. Statistiken används bland annat som beslutsunderlag för den forskning vi finansierar inom arbetsmiljö och hälsa.

För att göra informationen tillgänglig för allmänheten presenterar vi varje år aktuell statistik i vår årsrapport och i flera delrapporter. Årsrapporten är mer generell medan delrapporterna belyser specifika områden, till exempel allvarliga arbetsskador och sjukfrånvaro för arbetare inom vård och omsorg, som den här rapporten.

Vår vision är att alla ska ha en trygg vardag.

Läs mer på afaforsakring.se

Innehåll

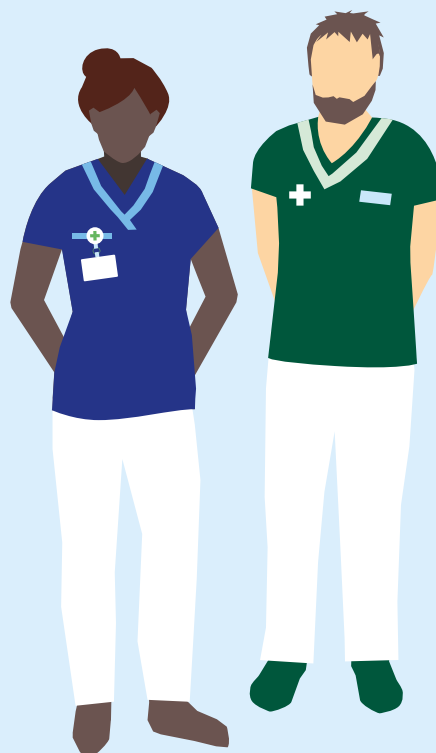
Om rapporten	4
Sammanfattning	7
Bakgrund	8
Allvarliga arbetsolycksfall hos arbetare inom vård och omsorg	10
Arbetsolycksfall efter kön och yrkesundergrupp	11
Risk för allvarliga arbetsolycksfall över tid	13
Risk för allvarliga arbetsolycksfall per åldersgrupp	15
Vanliga orsaker till allvarliga arbetsolycksfall	16
Exempel på händelseförlopp	18
Var på kroppen sker skadorna?	24
Arbetssjukdomar hos arbetare inom vård och omsorg	26
Långvarig sjukfrånvaro hos arbetare inom vård och omsorg i Kommuner och regioner	28
Risk för långvarig sjukfrånvaro över tid	30
Långa sjukfall per yrkesundergrupp	31
Risk för långvarig sjukfrånvaro över tid per åldersgrupp	32
Vilka diagnoser ligger bakom den långvariga sjukfrånvaron?	34
Sjukfallens längd	37
Långvarig sjukfrånvaro hos arbetare inom vård och omsorg i privat sektor	39
Vilka diagnoser ligger bakom den långvariga sjukfrånvaron?	42
Förslag på förebyggande åtgärder	44

Om rapporten

Den här rapporten bygger på statistik över försäkringsärenden från Afa Försäkrings skadedatabas och handlar om allvarliga arbetsskador och långvarig sjukfrånvaro hos arbetare inom vård och omsorg. Bland annat redovisas de vanligaste orsakerna till allvarliga arbetsolycksfall och de vanligaste diagnoserna vid långvarig sjukfrånvaro.

Med arbetare inom vård och omsorg menar vi sysselsatta inom yrkesgruppen *undersköterskor, vårdbiträden, personliga assistenter* [m.fl.](#) Yrkesgruppen baseras på standard för svensk yrkesklassificering, SSYK (SCB 2012) och omfattar vård- och omsorgspersonal inom Kommunals avtalsområde. Den består av elva olika yrken, som vi har delat upp i fyra yrkesundergrupper:

Yrkesundergrupp	Yrken (SSYK12)
Undersköterskor	5321 Undersköterskor, hemtjänst, hemsjukvård och äldreboende 5322 Undersköterskor, rehabilitering 5323 Undersköterskor, vård- och specialavdelning 5324 Undersköterskor, mottagning
Vårdbiträden, skötare, vårdare och boendestödjare	5330 Vårdbiträden 5341 Skötare 5342 Vårdare, boendestödjare
Personliga assistenter	5343 Personliga assistenter
Övriga undersköterskor och vårdbiträden	5325 Barnsköterskor 5326 Ambulanssjukvårdare 5349 Övrig vård- och omsorgspersonal

Statistiken i rapporten avser perioden 2015–2023 och är avläst 30 juni 2025, om inget annat anges. Vid riskberäkningar är statistiken avläst 31 december året efter att olyckan/sjukfallet inträffade. Till beräkningarna har sysselsättningsstatistik från Statistikmyndigheten SCB:s yrkesregister använts. Statistiken finns tillgänglig för åren 2015–2023.

Vi har studerat 11 673 allvarliga arbetsolyckor och 94 419 långa sjukfall som har inträffat under perioden 2015–2023, samt 419 arbetssjukdomar som har visat sig under samma år.

Statistiken redovisas efter skadeår/insjuknandeår/visandeår, det vill säga det år som arbetsolycksfallet inträffade, sjukfallet påbörjades eller arbetssjukdomen visade sig.

Afa Försäkrings skadedatabas är en dynamisk databas. Det betyder att arbetsskador och sjukfall kan rapporteras in i efterhand, vilket ger en eftersläpning i inflödet av försäkringsärenden. Normalt beräknar vi att det tar cirka två år innan majoriteten av de skador som har inträffat under ett skadeår har rapporterats in till Afa Försäkring. Eftersläpningen för arbetssjukdomar är dock längre.

Försäkringarna som är grunden för vår statistik:

Arbetsskadeförsäkringen

Trygghetsförsäkring, TFA omfattar samtliga anställda, det vill säga såväl arbetare som tjänstemän inom avtalsområdena Svenskt Näringsliv/LO/PTK och Fremia¹/LO/PTK.

Trygghetsförsäkring, TFA-KL omfattar samtliga anställda i kommuner och regioner, Svenska kyrkan och Sobonaföretag².

Afa Försäkring har också uppdraget att administrera och reglera arbetsskador i enlighet med det statliga personskadeavtalet (**PSA**).

Sjukförsäkringen

Sjukförsäkringen ger ett komplement till sjukpenning eller sjuk- eller aktivitetsersättning från Försäkringskassan och sjukfrånvaron behöver inte vara arbetsrelaterad.

Avtalsgruppsjukförsäkring, AGS omfattar arbetare inom avtalsområdet Svenskt Näringsliv/LO och Fremia/LO.

Avtalsgruppsjukförsäkring, AGS-KL omfattar anställda i kommuner, regioner, Svenska kyrkan och Sobonaföretag.

Sjukförsäkringen omfattar inte statligt anställda eller tjänstemän inom det privata avtalsområdet.

1. Fremia är en arbetsgivarorganisation för kooperativa och idéburna företag.

2. Sobona är en arbetsgivarorganisation för företag som är verksamma inom kommun- och regionnära verksamheter.

I rapporten presenteras statistik om:

► Arbetsskador

Grunden för statistiken om arbetsskador (allvarliga arbetsolycksfall och arbetssjukdomar) är skador som Afa Försäkring har godkänt enligt villkoren för arbetsskadeförsäkringen (TFA, TFA-KL) samt det statliga personskadeavtalet (PSA).

Med en allvarlig arbetsolycka menar vi ett olycksfall som har inträffat i arbetet och som har lett till mer än 30 dagars sjukskrivning eller motsvarande läkningstid, eller till medicinsk invaliditet. Medicinsk invaliditet är ett försäkringsmedicinskt mått som anges i procent (%). Det är ett mått på den bestående kroppsliga funktionsnedsättningen till följd av arbetsskadan. Den medicinska invaliditetsgraden avgörs först då skadan har nått ett tillstånd då inga förändringar förväntas. Fram till dess görs en preliminär uppskattning av skadans svårighetsgrad.

En arbetssjukdom är en sjukdom som beror på att en person har utsatts för skadlig inverkan i arbetet. Med skadlig inverkan i arbetet menas att det finns något i arbetsmiljön som påverkar den fysiska eller psykiska hälsan ogynnsamt.

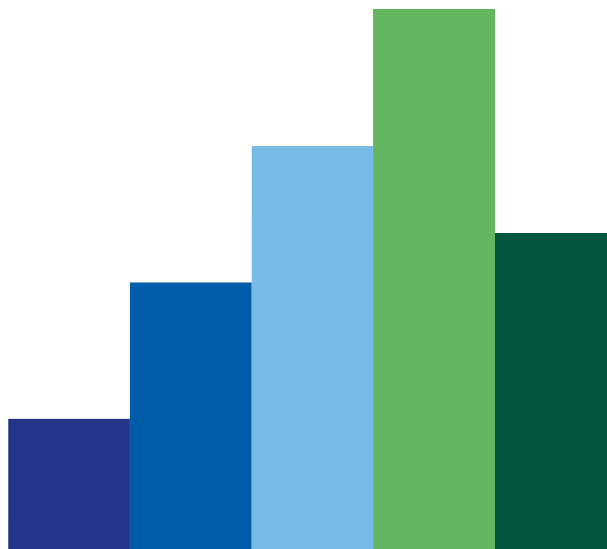
Kompletterande statistik

Afa Försäkring registrerar diagnoskoder enligt kodsystemet ICD-10 som administreras av Socialstyrelsen (Socialstyrelsen, 2025). Yrkesgrupper baseras på standard för svensk yrkesklassificering, SSYK (SCB, 2012), och uppgifter om antalet sysselsatta kommer från SCB:s yrkesregister. I rapporten är risken, det vill säga antalet arbetsolyckor eller sjukfall per 1 000 sysselsatta, beräknad för perioden 2015–2023. Till beräkningarna har sysselsättningsstatistik från yrkesregistret använts. Under 2018 gjordes uppdateringar som ledde till förändringar för vissa SSYK-grupper inom kommuner och regioner. Från 2019 använder SCB en ny datakälla och metod för att klassificera förvärvsarbetare, och från referensår 2022 bygger yrkesregistret på en ny datakälla (BAS). Dessa förändringar innebär tidsseriebrott mellan åren 2017 och 2018, 2018 och 2019 samt mellan 2021 och 2022.

► Sjukfrånvaro

Grunden för statistiken om långa sjukfall är sjukfall som har gett ersättning från Afa Försäkrings sjukförsäkring avtalsgruppsjukförsäkring (AGS, AGS-KL).

Med ett långt sjukfall menar vi en sjukskrivning som har pågått i mer än 90 dagar eller lett till sjuk- eller aktivitetsersättning, hos Afa Försäkring kallad månadsersättning. Aktivitetsersättning är en tidsbegränsad ersättning som Försäkringskassan kan bevilja unga i åldern 19–29 år.

Sammanfattning

Rapporten beskriver allvarliga arbetsskador och långvarig sjukfrånvaro för arbetare inom vård och omsorg. För arbetsskador redovisas statistik som rör anställda i privat sektor, kommuner och regioner och statlig sektor. För långvarig sjukfrånvaro redovisas statistik som rör anställda i kommuner och regioner och privatanställda arbetare.

Arbetsskador

- 1 Kvinnor inom gruppen arbetare inom vård och omsorg har en högre risk för allvarliga arbetsolycksfall än genomsnittet för hela den svenska arbetsmarknaden. Män inom gruppen har en lägre risk.
- 2 För både kvinnor och män är risken lägst för de yngsta och ökar med stigande ålder.
- 3 Den vanligaste olycksorsaken för arbetare inom vård och omsorg är en *fallolycka i samma nivå*. Andra vanliga orsaker är *olycka med person och hot och våld*.
- 4 Covid-19 är den vanligaste diagnosen vid godkända arbetssjukdomar. Därefter följer *hudens sjukdomar* och *psykiska sjukdomar och syndrom*.

Långvarig sjukfrånvaro

- 1 Inom Kommuner och regioner har arbetare inom vård och omsorg högre risk för långvarig sjukfrånvaro än snittet för samtliga yrkesgrupper inom avtalsområdet. Detta gäller både kvinnor och män.
- 2 Den vanligaste orsaken till långvarig sjukfrånvaro är *psykiska diagnoser*. Bland de *psykiska diagnoserna* är *reaktion på svår stress* vanligast.
- 3 Kvinnor har högre risk för långvarig sjukfrånvaro än män. Kvinnor i åldersgruppen 56–65 år har högst risk.
- 4 Risken för långvarig sjukfrånvaro är lägre för arbetare inom vård och omsorg i privat sektor än i Kommuner och regioner.

Bakgrund

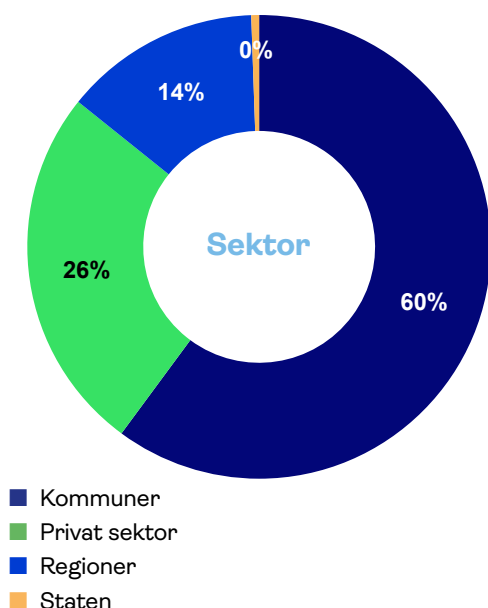
Den här rapporten handlar om arbetare inom vård och omsorg. Med arbetare inom vård och omsorg menar vi sysselsatta inom yrkesgruppen *undersköterskor, vårdbiträden, personliga assistenter* [m.fl.](#) 2023 sysselsatte yrkesgruppen nära 430 000 personer, vilket motsvarar nio procent av det totala antalet sysselsatta i landet. Det är den största yrkesgruppen för kvinnor och utgör 15 procent av samtliga sysselsatta. För män utgör den fyra procent av samtliga sysselsatta.

Kvinnor inom gruppen arbetare inom vård och omsorg har en högre risk för allvarliga arbetsolycksfall än genomsnittet för hela den svenska arbetsmarknaden. En stor del av olycksfallen orsakas av *fallolyckor, olycka med person och hot och våld*.

Inom Kommuner och regioner har arbetare inom vård och omsorg högre risk för långvarig sjukfrånvaro än snittet för samtliga yrkesgrupper inom avtalsområdet. Den vanligaste orsaken till långvarig sjukfrånvaro är *psykiska diagnoser*. Bland de *psykiska diagnoserna* är *reaktion på svår stress* vanligast. Med anledning av detta har vi i den här rapporten valt att titta närmare på allvarliga arbetsskador och långvarig sjukfrånvaro för arbetare inom vård och omsorg.

Diagram A

Sysselsättning för arbetare inom vård och omsorg uppdelad på sektor, år 2023.

Källa: Statistikmyndigheten SCB.

Rapporten bygger på statistik över försäkringsärenden för arbetare inom vård och omsorg. I rapporten redovisas statistik för sysselsatta i kommuner och regioner, privat sektor och statlig sektor. Privatanställda tjänstemän och statligt anställda omfattas inte av Afa Försäkrings sjukförsäkring och ingår därför inte i statistiken över sjukfrånvaro.

Beskrivning av sysselsättningen för arbetare inom vård och omsorg

Som **diagram A** visar är 60 procent av arbetarna inom vård och omsorg anställda inom kommunal sektor, en fjärdedel är anställda inom privat sektor och 14 procent inom regional sektor. Statlig sektor står för mindre än 1 procent av sysselsättningen.

Yrkesgruppen *undersköterskor, vårdbiträden, personliga assistenter* [m.fl.](#) består av elva olika yrken, som vi har delat upp i fyra yrkesundergrupper (sida 4). **Diagram B** visar hur sysselsättningen fördelar sig mellan dessa fyra grupper. Grupperna *undersköterskor* och *vårdbiträden, skötare, vårdare och boendestödare* är ungefär lika stora och utgör 39 respektive 42 procent var av de sysselsatta. *Personliga assistenter* utgör 14 procent, medan *övriga undersköterskor och vårdbiträden* utgör 5 procent.

Diagram B

Sysselsättning för arbetare inom vård och omsorg uppdelad på yrkesundergrupp, år 2023.

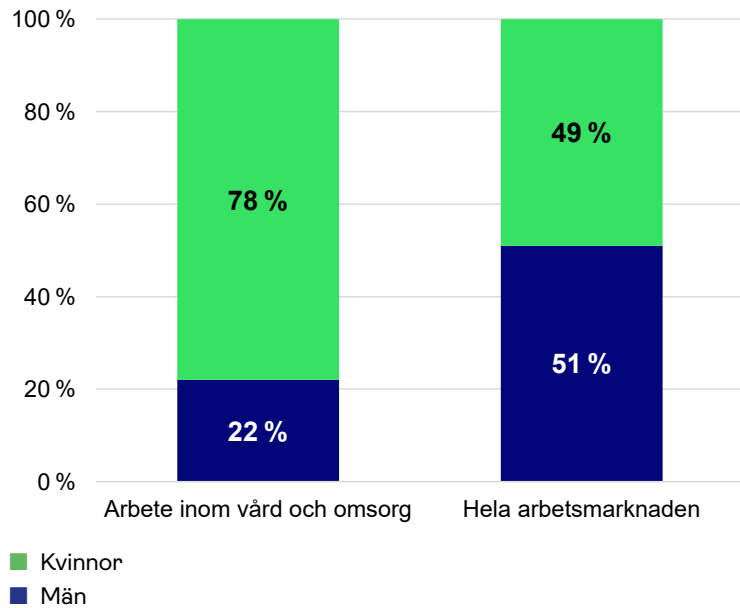
Källa: Statistikmyndigheten SCB.

Som **diagram C** visar skiljer sig könsfördelningen för gruppen arbetare inom vård och omsorg åt mot könsfördelningen för hela den svenska arbetsmarknaden. År 2023 utgjordes gruppen av 78 procent kvinnor och 22 procent män. Samma år var 49 procent av de sysselsatta på den svenska arbetsmarknaden kvinnor och 51 procent var män. Den stora kvinnodominansen i gruppen arbetare inom vård och omsorg gör att statistiken i rapporten i vissa fall inte går att dela upp på kön.

Diagram D visar att för kvinnor skiljer sig inte ålderssammansättningen i gruppen arbetare inom vård och omsorg anmärkningsvärt mycket åt från ålderssammansättningen på den svenska arbetsmarknaden i sin helhet. För män i gruppen arbetare inom vård och omsorg är andelen yngre däremot större än på arbetsmarknaden i sin helhet: 50 procent av de manliga arbetarna inom vård och omsorg är yngre än 36 år jämfört med 36 procent på hela arbetsmarknaden.

Diagram C

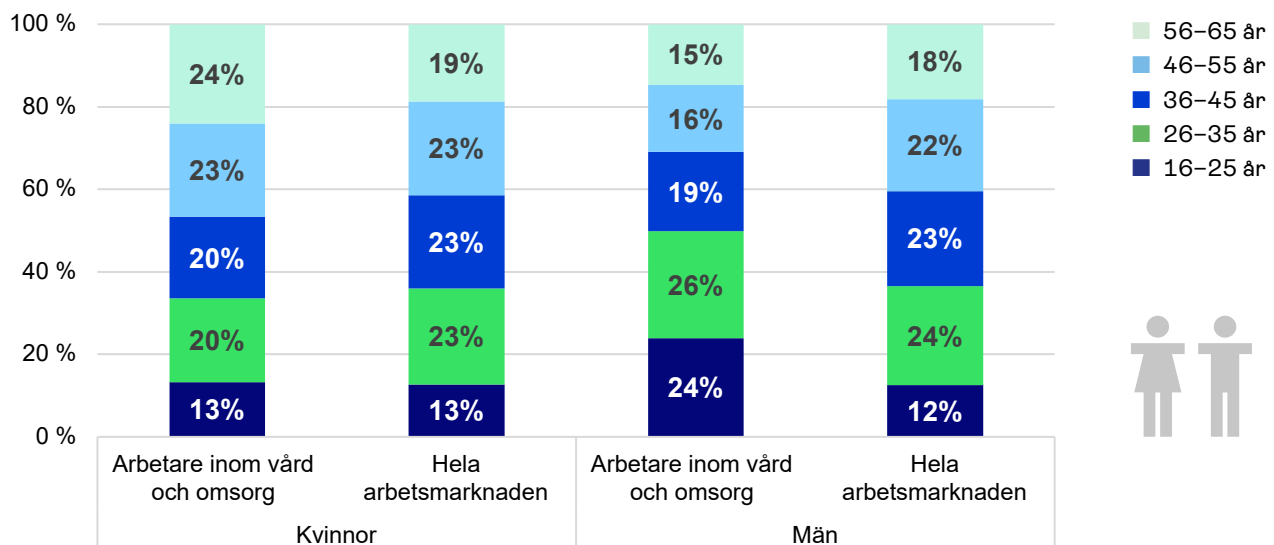
Könsfördelning för arbetare inom vård och omsorg respektive hela den svenska arbetsmarknaden, år 2023.

Källa: Statistikmyndigheten SCB.

Diagram D

Åldersfördelning för arbetare inom vård och omsorg respektive hela den svenska arbetsmarknaden, per kön, år 2023.

Källa: Statistikmyndigheten SCB.

Allvarliga arbets- olycksfall

hos arbetare
inom vård och
omsorg

I detta avsnitt redovisas statistik över allvarliga arbetsolycksfall hos arbetare inom vård och omsorg. Arbetsolycksfallen som redovisas har godkänts enligt villkoren för arbetsskadeförsäkringen (TFA, TFA-KL) samt det statliga personskadeavtalet (PSA).

Arbetsolycksfall efter kön och yrkesundergrupp

Tabell 1 visar antalet allvarliga arbetsolycksfall som inträffat för arbetare inom vård och omsorg under åren 2015–2023 uppdelat på kön. Antalet olycksfall har legat på en jämn nivå på senare år, med en viss ökning 2023. Nära nio av tio olyckor har drabbat kvinnor. Att så många fler kvinnor i gruppen drabbas av olyckor beror till stor del på att betydligt fler kvinnor än män arbetar inom vård och omsorg.

Hur allvarlig en skada är bedöms utifrån hur lång sjukfrånvaro den har orsakat och om den har lett till permanent funktionsnedsättning i form av medicinsk invaliditet eller till dödsfall.³

För arbetare inom vård och omsorg ledde 36 procent av de allvarliga arbetsolyckorna till medicinsk invaliditet 2023, vilket är en lägre andel än för hela arbetsmarknaden.⁴

Att andelen sjukfall som leder till medicinsk invaliditet varierar mellan olika yrkesgrupper på arbetsmarknaden beror på att arbetsuppgifter och därmed typ av olyckor skiljer sig åt yrken emellan. I följande avsnitt beskrivs de händelseförlopp som oftast orsakar ett allvarligt arbetsolycksfall hos arbetare inom vård och omsorg.

Med ett allvarligt arbetsolycksfall menar vi att olyckan har lett till mer än 30 dagars sjukskrivning/ motsvarande läknings-tid eller till medicinsk invaliditet eller dödsfall.

Tabell 1

Antal godkända allvarliga arbetsolycksfall för arbetare inom vård och omsorg per kön, 2015–2023.

Allvarliga arbetsolycksfall	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Kvinnor	1 002	1 057	1 163	1 100	1 076	1 107	1 133	1 100	1 255
Män	115	173	189	192	200	166	212	201	232
Andel allvarliga arbetsolycksfall som lett till medicinsk invaliditet	37 %	34 %	37 %	37 %	38 %	35 %	38 %	36 %	36 %
Total	1 117	1 230	1 352	1 292	1 276	1 273	1 345	1 301	1 487

Avläst 2025-06-30.

³ Medicinsk invaliditet är ett mått på den bestående kroppsliga funktionsnedsättningen till följd av en arbetsskada och graderas i procent av funktionsnedsättning.

⁴ I genomsnitt för hela arbetsmarknaden ledde 53 procent av de allvarliga arbetsolyckorna till medicinsk invaliditet år 2023.

Tabell 2 visar antalet allvarliga olycksfall uppdelat på de fyra yrkesundergrupperna. Flest olyckor drabbade undersköterskor följt av vårdbiträden, skötare, vårdare och boendestödjare. Det är också dessa grupper som sysselsätter flest. Eftersom antalet olyckor för övriga undersköterskor och vårdbiträden är få kommer finare nedbrytning av statistiken inte att redovisas för denna grupp.

Då antalet sysselsatta skiljer sig mellan yrkesundergrupperna och könen behöver olycksfallen sättas i relation till sysselsättningen när man jämför grupperna, vilket görs i följande avsnitt.

Tabell 2

Antal godkända allvarliga arbetsolycksfall för arbetare inom vård och omsorg per yrkesundergrupp, 2015–2023. Kvinnor och män.

	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	Andel medicinsk invaliditet 2023
Personliga assistenter	110	139	147	129	133	128	122	110	121	41 %
Undersköterskor	598	632	714	686	690	696	750	706	807	34 %
Vårdbiträden, skötare, vårdare och boendestödjare	356	395	450	449	419	417	437	446	524	36 %
Övriga undersköterskor och vårdbiträden	53	64	41	28	34	32	36	39	35	40 %
Total	1 117	1 230	1 352	1 292	1 276	1 273	1 345	1 301	1 487	36 %

Avläst 2025-06-30.

Risk för allvarliga arbetsolycksfall över tid

Diagram 1 visar antalet allvarliga arbetsolycksfall per 1 000 sysselsatta över tid, även kallat risk för allvarliga arbetsolycksfall. Risken inom gruppen arbetare inom vård och omsorg redovisas för kvinnor respektive män. Som jämförelse visas risken även för samtliga yrkesgrupper på den svenska arbetsmarknaden.

Kvinnor inom gruppen arbetare inom vård och omsorg har en högre risk för allvarliga arbetsolycksfall än genomsnittet för samtliga yrkesgrupper på arbetsmarknaden. Män inom gruppen har däremot en lägre risk än genomsnittsrisk. De senaste åren har både kvinnornas och männens risk legat på en stabil nivå. År 2023 uppgick kvinnornas risk till 3,7 allvarliga arbetsolycksfall per 1 000 sysselsatta, medan männens risk uppgick till 2,4.

I samtliga tabeller och diagram avseende risk har vi tagit hänsyn till eftersläpningen i rapporteringen och statistiken för alla skadeår är avläst 31 december året efter skadeåret.

Diagram 2 visar risken för allvarliga arbetsolycksfall uppdelat på de tre stora yrkesundergrupperna, istället för uppdelat på kön som i **diagram 1**.

Högst risk har gruppen *undersköterskor*. 2023 uppgick den till 4,7 allvarliga olycksfall per 1 000 sysselsatta. Därefter följer *vårdbiträden*, *skötare*, *vårdare* och *boendestödjare* med en risk på 2,8. Risken för *personliga assistenter* uppgick till 2,0.

Under 2023 blev *undersköterska* en skyddad yrkestitel. Det ledde till förflyttningar i sysselsättningsstatistiken mellan yrkesundergrupperna det året, och påverkar i viss mån utvecklingen i risk mellan 2022 och 2023.

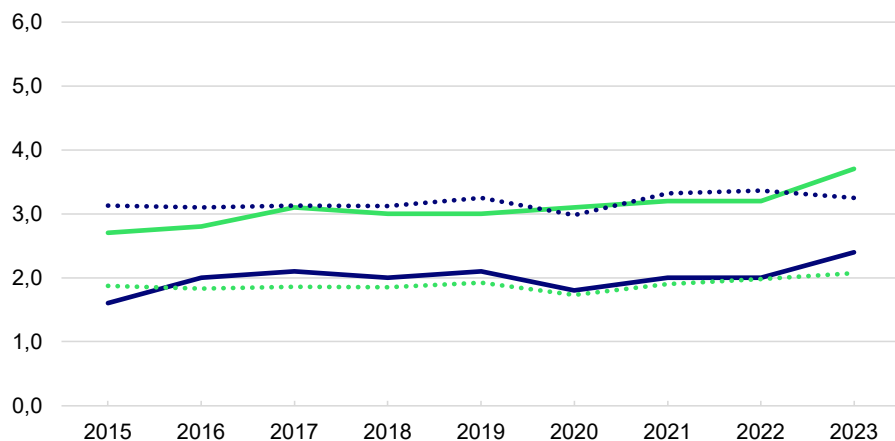
Den streckade linjen i **diagram 2** visar genomsnittsrisk för samtliga arbetare inom vård och omsorg. Eftersom kvinnor står för 78 procent utav sysselsättningen har deras risk en större påverkan på gruppens totala risk än vad männens har. Den totala risken för arbetare inom vård och omsorg ligger därför nära kvinnornas risk, som redovisas i **diagram 1**.

Foto: Andrey Popov, Jöhmér Bildbyrå

Diagram 1

Risk för allvarliga arbetsolycksfall per yrkesgrupp, kön och skadeår.
Kvinnor och män.

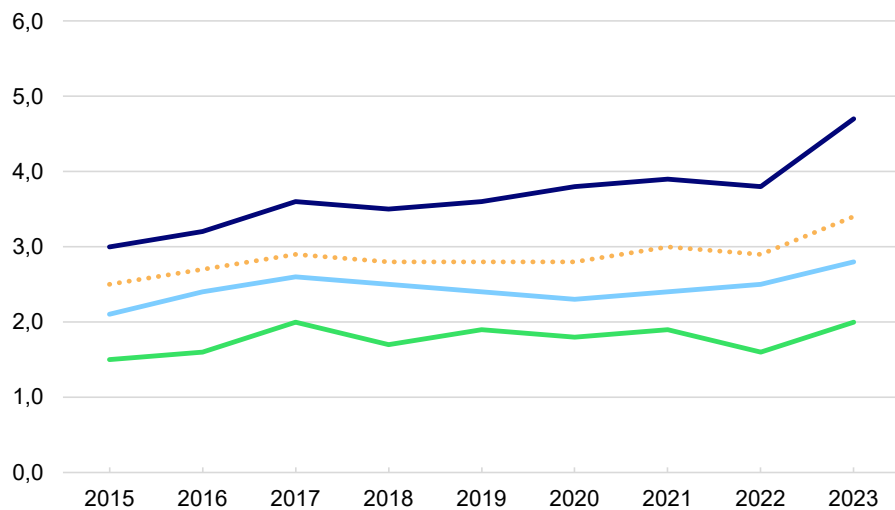

- Kvinnor, arbetare inom vård och omsorg
- Män, arbetare inom vård och omsorg
- Kvinnor, samtliga yrkesgrupper
- Män, samtliga yrkesgrupper

Diagram 2

Risk för allvarliga arbetsolycksfall för arbetare inom vård och omsorg per yrkesundergrupp och skadeår. Kvinnor och män.

- Undersköterskor
- Samtliga arbetare inom vård och omsorg
- Personliga assistenter
- Vårdbiträden, skötare, vårdare och boendestödjare

Risk för allvarliga arbetsolycksfall per åldersgrupp

Diagram 3 visar risken för ett allvarligt arbetsolycksfall för arbetare inom vård och omsorg år 2023, uppdelat på kön och åldersgrupp. Kvinnor har högre risk än män i alla åldersgrupper utom den yngsta.

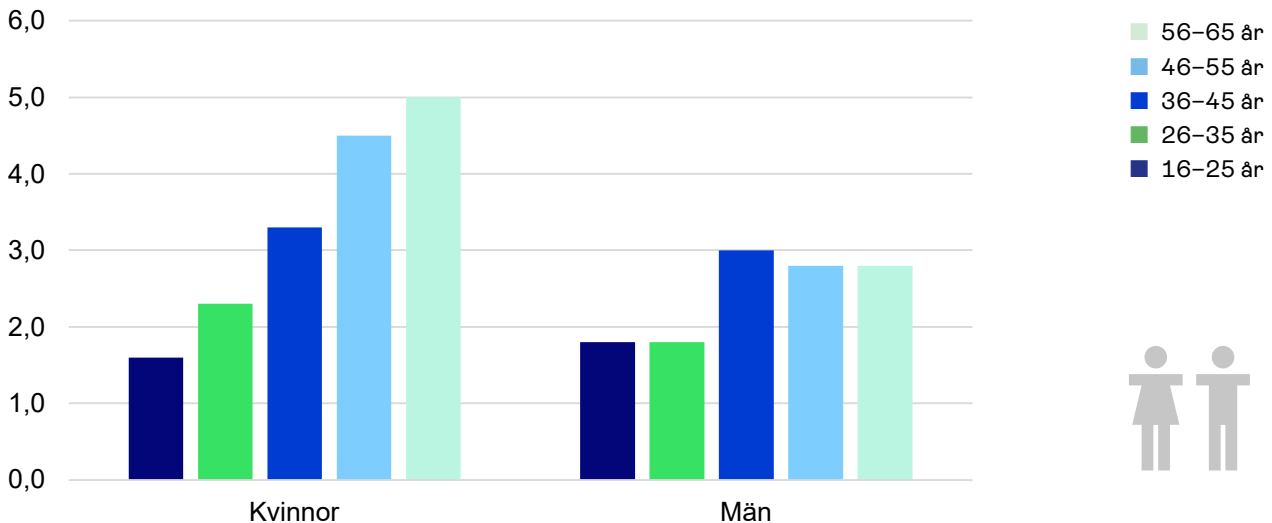
För både kvinnor och män är risken lägst i de yngre åldersgrupperna och ökar med stigande ålder, men utvecklingen skiljer sig åt mellan könen. För kvinnor ökar risken för varje åldersgrupp, och mellan den yngsta och äldsta skiljer det över 3 olycksfall per 1 000 sysselsatta. För män är risken för de två yngsta grupperna lika hög.

Därefter ökar den med 1 olycksfall per 1 000 sysselsatta, och ligger sedan på ungefär samma nivå för de tre äldsta grupperna.

Att de äldre åldersgrupperna har en högre olycksrisk kan bland annat bero på att skador generellt läker långsammare för äldre än för yngre, vilket ökar risken för ytterligare skador. Det finns också skillnader mellan åldersgrupper när det gäller vilken typ av olyckor man drabbas av. Äldre har till exempel högre risk för *fallolyckor* i samma nivå än vad yngre har.

Diagram 3

Risk för allvarliga arbetsolycksfall för arbetare inom vård och omsorg per kön och åldersgrupp, 2023.

Vanliga orsaker till allvarliga arbetsolycksfall

Diagram 4 och 5 visar de typer av händelser som oftast har orsakat allvarliga arbetsolycksfall för arbetare inom vård och omsorg år 2019–2023. Diagrammen är uppdelade på kön respektive på de tre stora yrkesundergrupperna.

Den vanligaste olyckan för arbetare inom vård och omsorg är, liksom för hela arbetsmarknaden, en fallolycka i samma nivå (kategorierna *ramla ute* och *ramla inne*). Som **diagram 4** visar står denna typ av olycka för 30 procent av de allvarliga olyckorna för kvinnorna och 19 procent för männen, vilket är liknande siffror som för genomsnittet för hela arbetsmarknaden. Fallolyckor kan orsakas av att man halkar på ett halt golv eller snubblar över ett föremål, till exempel en rollator. De kan också orsakas av att man halkar utomhus på väg till eller från ett uppdrag. Även olyckor orsakade av *fall i trappa* och *cykel* är vanliga och inträffar ofta under färd till och från brukare.

Arbetare inom vård och omsorg arbetar nära andra människor, vilket bidrar till att både *hot och våld* och *olycka med person*⁵ är vanliga olycksorsaker. *Olycka med person* utgör 15 procent av männens och 17 procent kvinnornas allvarliga arbetsolycksfall. Olyckorna kan till exempel bero på missförstånd mellan kollegor som utför en arbetsuppgift gemensamt. En annan vanlig situation är när personal hjälper en brukare som tappar balansen och dras med i fallet.

För män är *hot och våld* den vanligaste orsaken till en arbetsolycka inom vård och omsorg och står för nära en fjärdedel av de allvarliga olyckorna. Motsvarande siffra för kvinnor är 16 procent.

Olyckorna kan till exempel utgöras av att den drabbade har blivit hotad verbalt eller med föremål. Det kan också handla om att den drabbade har blivit utsatt för våld, till exempel sparkad, slagen, riven eller nypt. Våld vid kontakt med kunder står för nio av tio olyckor, medan hot från kunder står för sex procent av de allvarliga olyckorna. *Hot och våld* vid kontakt med en anhörig till en brukare, allmänheten eller en kollega står för resterande olyckor.

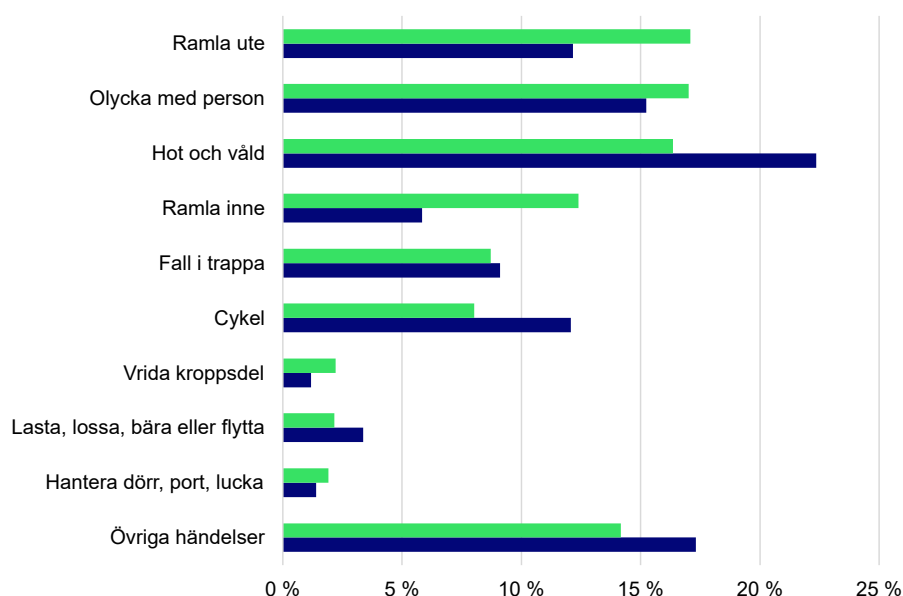
Som **diagram 5** visar skiljer sig inte fördelningen av de vanligaste olycksorsakerna så mycket åt mellan de tre stora yrkesundergrupperna. Gruppernas arbetsuppgifter varierar något, men utgörs av vård- och omsorgsarbete med människor. Det innebär att grupperna har många gemensamma riskområden, såsom risken att drabbas av *hot och våld* eller *olycka med person*. *Fall i samma nivå* är också en vanlig orsak till arbetsolycka inom vård och omsorg och står för knappt 30 procent av det totala antalet olyckor i de tre grupperna.

⁵ Fullständigt kategorinamn: olycka med person, barn, brukare, elev, boende eller patient (ej hot eller våld).

Diagram 4

Vanliga orsaker till allvarliga arbetsolycksfall för arbetare inom vård och omsorg per kön, 2019–2023.

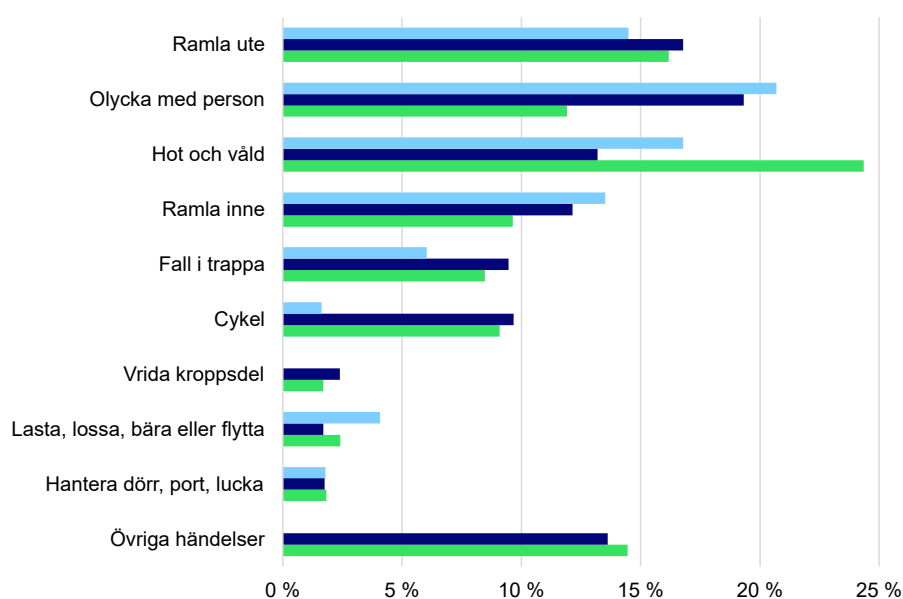

Minst 10 olycksfall per händelsetyp och kön.

Diagram 5

Vanliga orsaker till allvarliga arbetsolycksfall för arbetare inom vård och omsorg per yrkesundergrupp, 2019–2023. Kvinnor och män.

Minst 10 olycksfall per händelsetyp och yrkesundergrupp.

Exempel på händelseförlopp

Fallolyckor och olyckor med cykel

"Jag hade städat vår operationssal och gick runt operationsbordet för att bädda det. Halkade så benet vek sig och jag slog i golvet."

Kvinna
Undersköterskor

Diagnos
Fraktur på lårben

Skadeallvar
Medicinsk invaliditet

"Jag cyklade mellan två patienter och körde omkull på grund av blöta löv."

Man
Undersköterskor

Diagnos
Fraktur på underarm

Skadeallvar
Sjukskriven >30 dagar

"Var ute på promenad med brukarna. Trampade fel så att jag snubblade och föll framåt. Ramlade på magen och tog emot med högerarmen utsträckt."

Kvinna
Vårdbiträden, skötare, vårdare och boendestödjare

Diagnos
Fraktur på skuldra och överarm

Skadeallvar
Medicinsk invaliditet

Foto: Plattform JohnenBildbyrå

Exempel på händelseförlopp

Olycka med person

"Jag höll på att hjälpa en vårdtagare till duschen. Vårdtagaren tappade kraften i benen och ramlade på mig."

Kvinna
Undersköterskor

Diagnos
Ryggvärk

Skadeallvar
Sjukskriven >30 dagar

"Spelade fotboll med en deltagare på kollot. Jag var oförberedd när deltagaren sköt en boll som träffade min ena hand och ledde till en fraktur."

Kvinna
Personliga assistenter

Diagnos
Fraktur på handled och hand

Skadeallvar
Sjukskriven >30 dagar

"Jag satt vid sidan av den boende i sängen när denne kastade sig bakåt. Jag fångade upp den boende med armen så att denne inte skulle skada sig och fick en smäll på ena axeln."

Kvinna
Vårdbiträden, skötare, vårdare och boendestödjare

Diagnos
Andra sjukdomstillstånd i mjukvävnader som ej klassificeras på annan plats

Skadeallvar
Sjukskriven >30 dagar

Foto: Maskot, Johner Bildbyrå

Exempel på händelseförlopp

Hot och våld

"En boende blev aggressiv. Jag blev attackerad och jagad. Bevittnade en misshandel av min kollega från en brukare."

Kvinna
Övriga undersköterskor och vårdbiträden

Diagnos
Anpassningsstörningar och reaktion på svår stress

Skadeallvar
Sjukskriven >30 dagar

"Brukaren tappade humöret av okänd anledning. Det ledde till slag, sparkar och att jag blev spottad på i hår, ansikte och på kroppen. Möbler och mindre föremål som pennor, böcker och mat kastades mot mig. Svordomar och muntliga hot om att bli mördad."

Kvinna
Personliga assistenter

Diagnos
Anpassningsstörningar och reaktion på svår stress

Skadeallvar
Sjukskriven >30 dagar

"Jag skulle byta inkontinensskydd på en vårdtagare. Han tog tag i mitt ena lillfinger och vred om det. Jag fick en spricka i fingret."

Man
Vårdbiträden, skötare, vårdare och boendestödjare

Diagnos
Luxation och distorsion i leder och ligament på handleds- och handnivå

Skadeallvar
Medicinsk invaliditet

Foto: Plattform, Johner Bildbyrå

Foto: Plattform, Johnér Bildbyrå

Bild 1 visar i procent (av det totala antalet allvarliga arbetsolycksfall) var på kroppen som skadorna har skett vid allvarliga arbetsolycksfall 2019–2023 för arbetare inom vård och omsorg. Det finns inga större skillnader mellan könen eller mellan yrkesundergrupperna när det gäller vilka kroppsdelar som skadas.

Skador på händer och fingrar beror främst på *hot och våld* och *olycka med person* och står tillsammans för en fjärdedel av skadorna. Skador på ben, arm samt fot beror ofta på fall- och cykelolyckor och står tillsammans för 36 procent av skadorna.

Bild 1

Arbetare inom vård och omsorg

7 %

Nacke och rygg

7 %

Buk, bål, bäcken,
höft och ländrygg

10 %

Finger/fingrar

13 %

Ben

7 %

Huvud, hals och ansikte

9 %

Skuldra/axel

13 %

Arm

15 %

Handled
och/eller hand

10 %

Fotled och/eller
fot (inkl. tår)

Psykiska skador,
brottsoffer

4 %

Flera kroppsregioner

2 %

Övriga skador

5 %

Arbets- sjukdomar

hos arbetare
inom vård
och omsorg

I detta avsnitt redovisas statistik över godkända arbetssjukdomar för arbetare inom vård och omsorg. Arbetssjukdomarna som redovisas har godkänts enligt villkoren för arbetsskade-försäkringen (TFA, TFA-KL) samt det statliga persons-skadeavtalet (PSA).

Fakta om arbetssjukdomar

En arbetssjukdom är en sjukdom som orsakats av att en person har utsatts för skadlig inverkan i arbetet. Med skadlig inverkan i arbetet menas att det finns något i arbetsmiljön som påverkar den fysiska eller psykiska hälsan ogynnsamt. Det kan exempelvis vara:

- tungt arbete eller olämpliga arbetsställningar som kan orsaka rygg- eller ledbesvär
- ensidigt arbete som kan orsaka muskel- och senskador
- farliga ämnen som kan orsaka eksem, allergier, luftvägsbesvär och cancer
- psykiskt påfrestande arbetsförhållanden som kan orsaka psykiska besvär eller psykosomatiska sjukdomar, till exempel magsår eller hjärtbesvär
- vibrationer som kan skada blodkärl, nerver och leder
- buller som kan orsaka hörselskador

För att Afa Försäkring ska kunna pröva en arbetssjukdom krävs att besvären har kvarstått i minst 180 dagar och att sjukdomen är godkänd av Försäkringskassan som arbetsskada eller finns med på ILO-förteckningen över arbetssjukdomar.⁶ Antalet godkända arbetssjukdomar är underskattat, då en arbetssjukdom kan visa sig flera år efter att en person exponerats för skadlig inverkan i arbetet. En relativt stor andel anmälningar kommer in flera år efter det att skadan visat sig. Det gör statistiken svårtolkad.

Tabell 3

Antal godkända arbetssjukdomar för arbetare inom vård och omsorg och gruppens andel av samtliga godkända arbetssjukdomar, per kön. Visandeår 2015–2023.

	Antal arbets-sjukdomar	Andel av samtliga godkända arbetssjukdomar
Kvinnor	372	23 %
Män	47	1 %
Båda könen	419	7 %

Tabell 3 visar antalet godkända arbetssjukdomar med visandeår 2015–2023 i gruppen arbetare inom vård och omsorg.⁷ Hittills har 419 arbetssjukdomar med visandeår 2015–2023 godkänts. Nio av tio av dessa sjukdomar har drabbat kvinnor. Tabellen visar också hur stor andel arbetssjukdomarna som har drabbat arbetare inom vård och omsorg utgör av det totala antalet godkända arbetssjukdomar under perioden. Gruppen står för 23 procent av kvinnornas och en procent av männens totala arbetssjukdomar.

Tabell 4 visar de vanligaste diagnoserna vid godkända arbetssjukdomar för arbetare inom vård och omsorg. Covid-19 är vanligast, och är med sina 70 procent en bidragande orsak till att gruppen står för så stor andel av kvinnornas totala antal arbetssjukdomar. Detta trots att covid-19 endast förekom som arbetssjukdom under åren 2020–2022. Under de åren godkändes nära 300 arbetssjukdomar orsakade av covid-19 för arbetare inom vård och omsorg. 88 procent av de drabbade var kvinnor, och två av tre av de drabbade var 46 år eller äldre.

Andra vanliga diagnoser är *hudens sjukdomar, psykiska sjukdomar och syndrom samt skelettets och rörelseorganens sjukdomar*. Både covid-19 och *hudens sjukdomar* är med på ILO:s förteckning och kan därför prövas direkt av Afa Försäkring utan att först godkännas av Försäkringskassan. Ärenden med diagnoser inom *psykiska sjukdomar och syndrom samt skelettets och rörelseorganens sjukdomar* måste däremot ha godkänts av Försäkringskassan innan de kan prövas av Afa Försäkring.

Tabell 4

Godkända arbetssjukdomar uppdelat på diagnos för arbetare inom vård och omsorg. Visandeår 2015–2023. Kvinnor och män

Covid-19	70 %
Hudens sjukdomar	10 %
Psykiska sjukdomar och syndrom	9 %
Skelettets och rörelseorganens sjukdomar	6 %
Övriga diagnoser	4 %

⁶ ILO är FN:s fackorgan för arbetslivsfrågor.

⁷ Med visandeår menar vi det år som sjukdomen först visat sig. En arbetssjukdom anses ha visat sig vid första läkarbesöket eller första dagen med sjukfrånvaro med anledning av skadan.

Långvarig sjukfrånvaro

hos arbetare inom
vård och omsorg
i Kommuner
och regioner

I detta avsnitt redovisas statistik över långvarig sjukfrånvaro för arbetare inom vård och omsorg inom Kommuner och regioner. Sjukfallen som redovisas har ersatts av avtalsgruppsjukförsäkringen för kommuner och regioner, AGS-KL. De har blivit mer än 90 dagar långa eller lett till beviljad månadsersättning.

Tabell 5 visar antalet långa sjukfall för yrkesgruppen uppdelat på kön. Kvinnor har betydligt fler långa sjukfall än män, vilket till stor del beror på att fler kvinnor är sysselsatta inom yrkesgruppen.

Tabell 5

Antal långa sjukfall för arbetare inom vård och omsorg i Kommuner och regioner.

	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Kvinnor	11 830	11 213	9 807	9 469	8 652	8 844	8 779	8 354	8 766
Män	846	782	743	752	727	737	773	772	828
Totalt	12 676	11 995	10 550	10 221	9 379	9 581	9 552	9 126	9 594

Avläst 2025-06-30.

I **tabell 6** redovisar vi antalet långa sjukfall för de fyra yrken som ingår i gruppen arbetare inom vård och omsorg. Flest långa sjukfall har yrkesundergruppen *undersköterskor*, som också är den största yrkesundergruppen

inom Kommuner och regioner. Då antalet sysselsatta skiljer sig åt mellan de fyra yrkesundergrupperna behöver antalet långa sjukfall sättas i relation till sysselsättningen, vilket görs i följande avsnitt.

Tabell 6

Antal långa sjukfall för arbetare inom vård och omsorg per yrkesundergrupp i Kommuner och regioner.

	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Personliga assistenter	891	788	623	538	449	420	403	407	439
varav kvinnor	805	706	566	486	391	376	365	359	383
varav män	86	82	57	52	58	44	38	48	56
Undersköterskor	8 349	7 985	6 931	6 956	6 336	6 598	6 572	6 104	6 408
varav kvinnor	8 029	7 679	6 639	6 658	6 056	6 297	6 230	5 797	6 030
varav män	320	306	292	298	280	301	342	307	378
Vårdbiträden, skötare, vårdare och boendestödjare	2 978	2 895	2 707	2 476	2 357	2 322	2 364	2 380	2 546
varav kvinnor	2 615	2 550	2 359	2 121	2 006	1 966	2 013	2 008	2 187
varav män	363	345	348	355	351	356	351	372	359
Övriga Undersköterskor och vårdbiträden	458	327	289	251	237	241	213	235	201
varav kvinnor	381	278	243	204	199	205	171	190	166
varav män	77	49	46	47	38	36	42	45	35
Totalt	12 676	11 995	10 550	10 221	9 379	9 581	9 552	9 126	9 594

Avläst 2025-06-30.

Risk för långvarig sjukfrånvaro över tid

I **diagram 6** redovisar vi antalet långa sjukfall per 1 000 sysselsatta över tid, även kallat risk för långvarig sjukfrånvaro för kvinnor och män i gruppen arbetare inom vård och omsorg i kommuner och regioner. Som jämförelse visar i diagrammet även risken för samtliga kvinnor respektive män i kommuner och regioner.

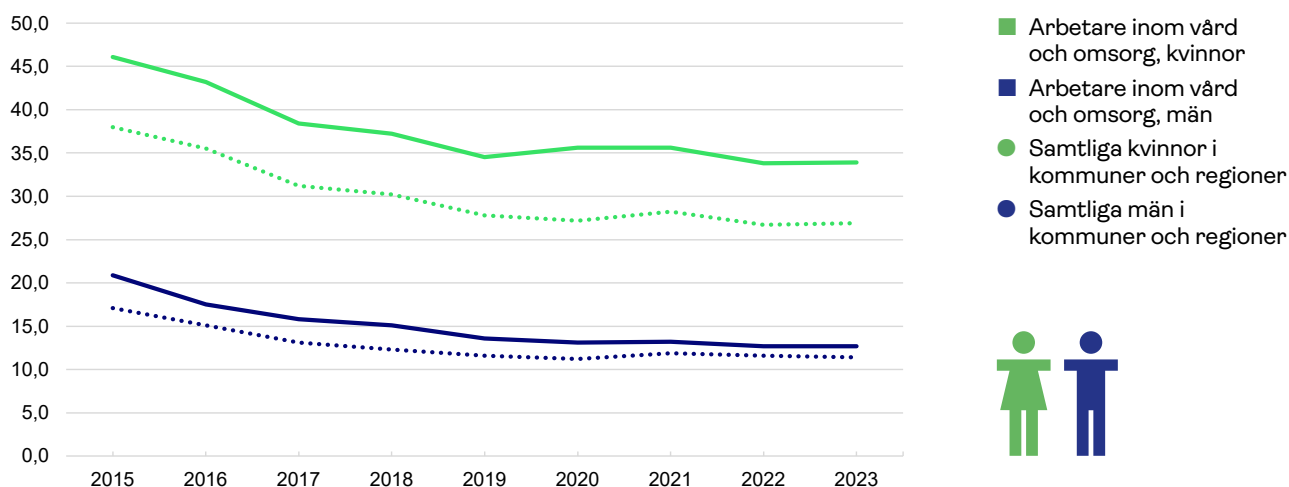
Arbetare inom vård och omsorg har högre risk än snittet för hela avtalsområdet, men med en liknande utveckling av risk över tid.

Risken för långvarig sjukfrånvaro har varit relativt stabil sedan 2019 efter att ha minskat mellan 2015 och 2019. Kvinnor har klart högre risk för långvarig sjukfrånvaro än män. Detta är inte unikt för arbetare inom vård och omsorg utan gäller för de flesta yrkesgrupper.

I samtliga tabeller och diagram avseende risk har vi tagit hänsyn till eftersläpningen i rapporteringen och statistiken för alla skadeår är avläst 31 december året efter skadeåret.

Diagram 6

Antal långa sjukfall per 1 000 sysselsatta. Kommuner och regioner.

Långa sjukfall per yrkesundergrupp

Tabell 7–9 visar risken för långvarig sjukfrånvaro för de yrkesundergrupper som ingår i gruppen arbetare inom vård och omsorg. Högst risk har yrkesundergruppen *undersköterskor*.

Under 2023 blev *undersköterska* en skyddad yrkestitel. Det ledde till förflyttningar i sysselsättningsstatistiken mellan yrkesundergrupperna det året, och påverkar i viss mån utvecklingen i risk mellan 2022 och 2023.

Tabell 7

Antal långa sjukfall per 1 000 sysselsatta per yrkesundergrupp för arbetare inom vård och omsorg i kommuner och regioner. Kvinnor och män.

	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Personliga assistenter	33	34,1	30	28,4	23,9	24	24,4	26,6	29,6
Undersköterskor	52,3	49,8	43,1	44,1	41,2	42,7	42,7	39,6	44,1
Vårdbiträden, skötare, vårdare och boendestödjare	25	23,7	22	19,2	17,8	17,2	17,4	17,4	17,6
Övriga undersköterskor och vårdbiträden	67,8	38	35,1	29,4	24,7	21,8	18,7	19,2	10,4
Hela yrkesgruppen	40,7	38,2	33,8	32,6	29,9	30,2	30,1	28,7	29,6

Tabell 8

Antal långa sjukfall per 1 000 sysselsatta per yrkesundergrupp för arbetare inom vård och omsorg i kommuner och regioner. Kvinnor.

	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Personliga assistenter	36,8	38,7	34,8	32,7	26,9	28,3	29	31	34,1
Undersköterskor	54,2	51,7	44,8	46	43,1	45	45,1	42,3	46,7
Vårdbiträden, skötare, vårdare och boendestödjare	27,6	26,8	25,1	21,8	20,6	20,1	20,6	20,4	21
Övriga undersköterskor och vårdbiträden	78,6	46	42,5	35,5	30	27,2	21,7	22,6	11,6
Hela yrkesgruppen	44,1	41,9	37,2	36,2	33,5	34,3	34,3	32,8	33,9

Tabell 9

Antal långa sjukfall per 1 000 sysselsatta per yrkesundergrupp för arbetare inom vård och omsorg i kommuner och regioner. Män.

	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Personliga assistenter	16,8	16,3	12,6	13,1	13,7	10,4	9,5	12,7	15,6
Undersköterskor	28	25,5	23,3	23,1	21,1	20,5	21,5	17,8	23,2
Vårdbiträden, skötare, vårdare och boendestödjare	14,8	12,7	11,9	11,1	10	9,4	9,1	9,6	8,8
Övriga undersköterskor och vårdbiträden	40,1	18,8	18,6	16,4	12,8	10	11,9	11,5	7
Hela yrkesgruppen	19,7	16,7	15,3	14,6	13,1	12,3	12,5	12,1	12,7

Risk för långvarig sjukfrånvaro över tid per åldersgrupp

Risken för långvarig sjukfrånvaro ökar generellt med åldern och som **diagram 7 och 8** visar är arbetare inom vård och omsorg inget undantag. Detta gäller både kvinnor och män. Kvinnor har högre risk för långvarig sjukfrånvaro än män i samtliga åldersgrupper. Värt att notera är att 2023 så utökas den äldsta åldersgruppen med en årskull på grund av ändrade försäkringsvillkor och avser då 56–65 år. Alla åldersgrupper hade lägre risk för långvarig sjukfrånvaro 2023 än 2015.

Mellan 2019 och 2020 ökade risken för långvarig sjukfrånvaro för kvinnor i åldersgrupperna 46–55 och 56–64 år. Ökningen berodde till stor del på sjukskrivningar på grund av covid-19 och diagnoser med liknande symtom.

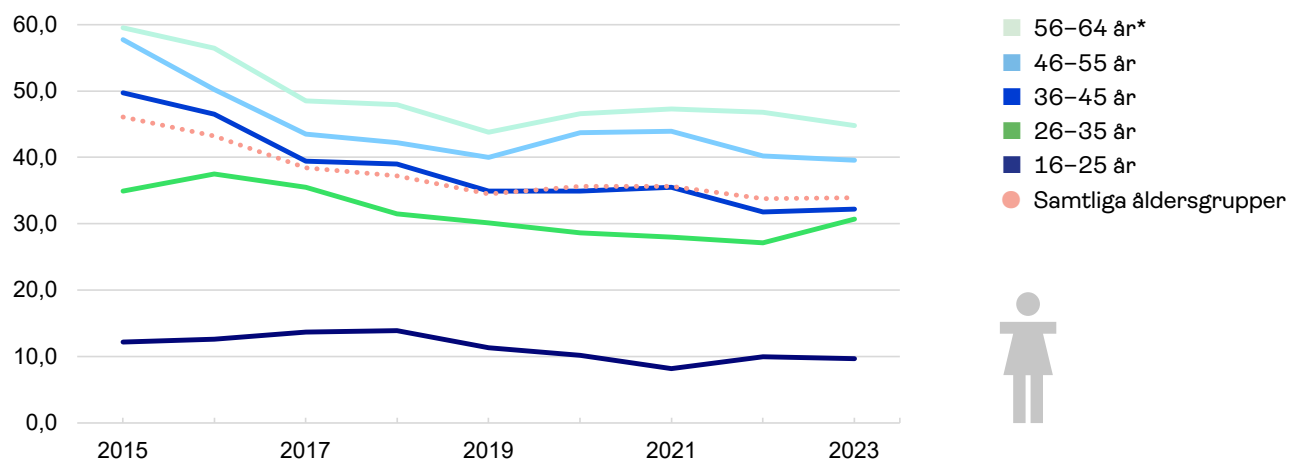
För kvinnor i åldersgrupper 26–35 år syns en tydlig ökning av risken 2023. Detta beror framför allt på en ökning av antalet sjukskrivningar relaterade till graviditet och förlossning. Denna typ av sjukskrivningar minskade under 2021 och 2022 men återgick 2023 till nivån för 2020.

Foto: Plattform, Johnér Bildbyrå

Diagram 7

Antal långa sjukfall per 1 000 sysselsatta per åldersgrupp.
Arbetare inom vård och omsorg i kommuner och regioner, kvinnor.

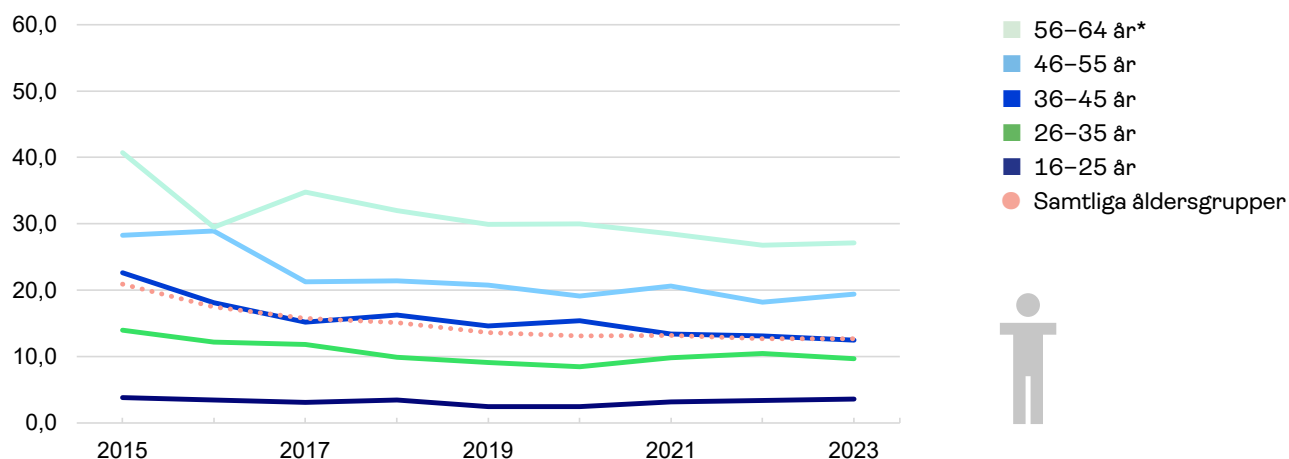

*Obs! 56-65 år 2023.

Diagram 8

Antal långa sjukfall per 1 000 sysselsatta per åldersgrupp.
Arbetare inom vård och omsorg i kommuner och regioner, män.

*Obs! 56-65 år 2023.

Vilka diagnoser ligger bakom den långvariga sjukfrånvaron?

Diagram 9 och 10 visar de vanligaste diagnoserna vid långvarig sjukfrånvaro inom vård och omsorg för kvinnor respektive män. Vanligast är *psykiska diagnoser*, följt av *muskuloskeletala diagnoser* som *ryggsjukdomar* och *reumatism*. Att dessa två diagnoskapitel står för en majoritet av den långa sjukfrånvaron är inte unikt för arbetare inom vård och omsorg utan gäller för i princip alla yrkesgrupper.

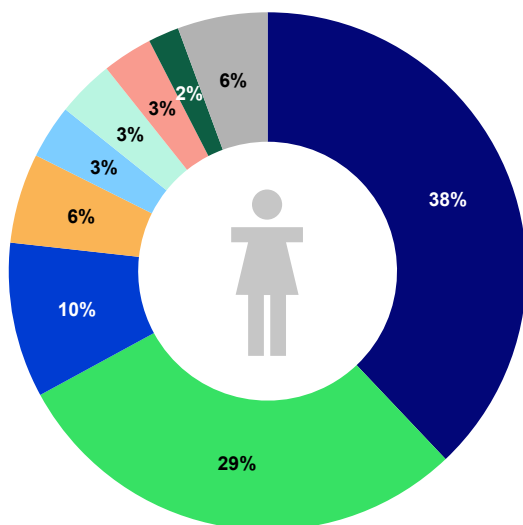
Diagnoskapitlet *skador, förgiftningar och vissa andra följder av yttre orsaker* innehåller främst fritidsolycksfall,

eftersom arbetsolycksfall ersätts av arbetsskade-försäkringen TFA.

Diagnosfördelningen är likartad för kvinnor och män inom yrkesgruppen. En skillnad är att för kvinnor står sjukfall med *graviditetsrelaterad diagnos* för sex procent av den långa sjukfrånvaron. En annan skillnad är att män har en större andel sjukfall med diagnoser avseende *cirkulationsorganens sjukdomar* (hjärt-/kärlsjukdomar) än vad kvinnor har.

Diagram 9

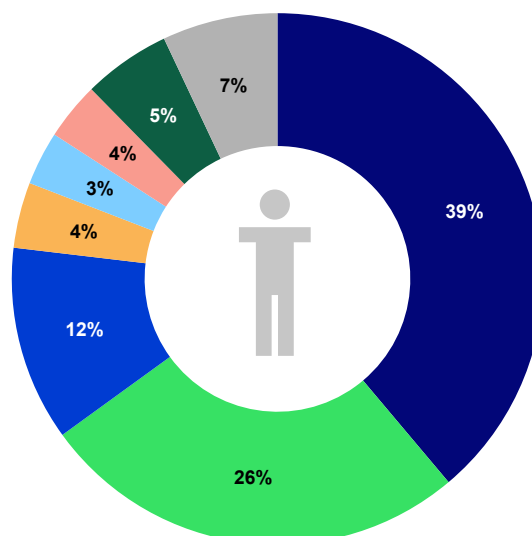
Långvarig sjukfrånvaro per diagnoskapitel 2023. Arbetare inom vård och omsorg i kommuner och regioner, kvinnor.

- Psykiska sjukdomar och syndrom samt beteendestörningar
- Sjukdomar i muskuloskeletala systemet och bindväven
- Skador, förgiftningar och vissa andra följder av yttre orsaker
- Tumörer
- Symtom, sjukdomstecken och onormala kliniska fynd och laboratoriefynd som ej klassificeras på annan plats
- Graviditet, förlossning och barnsängstid
- Sjukdomar i nervsystemet
- Cirkulationsorganens sjukdomar
- Övriga diagnoser

Diagram 10

Långvarig sjukfrånvaro per diagnoskapitel 2023. Arbetare inom vård och omsorg i kommuner och regioner, män.

- Psykiska sjukdomar och syndrom samt beteendestörningar
- Sjukdomar i muskuloskeletala systemet och bindväven
- Skador, förgiftningar och vissa andra följder av yttre orsaker
- Tumörer
- Symtom, sjukdomstecken och onormala kliniska fynd och laboratoriefynd som ej klassificeras på annan plats
- Sjukdomar i nervsystemet
- Cirkulationsorganens sjukdomar
- Övriga diagnoser

Diagram 11 och 12 visar diagnosfördelningen över tid för långa sjukfall med *psyisk diagnos* för kvinnor respektive män. Ungefär 90 procent av de långa sjukfallen inom detta diagnoskapitel utgörs av *reaktion på svår stress* (exempelvis utmattningssyndrom), *förstämningssyndrom* och *ångestsyndrom*.

(som depression) och *ångestsyndrom*. För kvinnor har andelen sjukfall med diagnosen *reaktion på svår stress* ökat över tid medan andelen sjukfall med diagnosen *förstämningssyndrom* har minskat. Män har inte haft motsvarande utveckling.

Diagram 11

Diagnosfördelning för långa sjukfall med psykisk diagnos 2015–2023.
Arbetare inom vård och omsorg i kommuner och regioner, kvinnor.

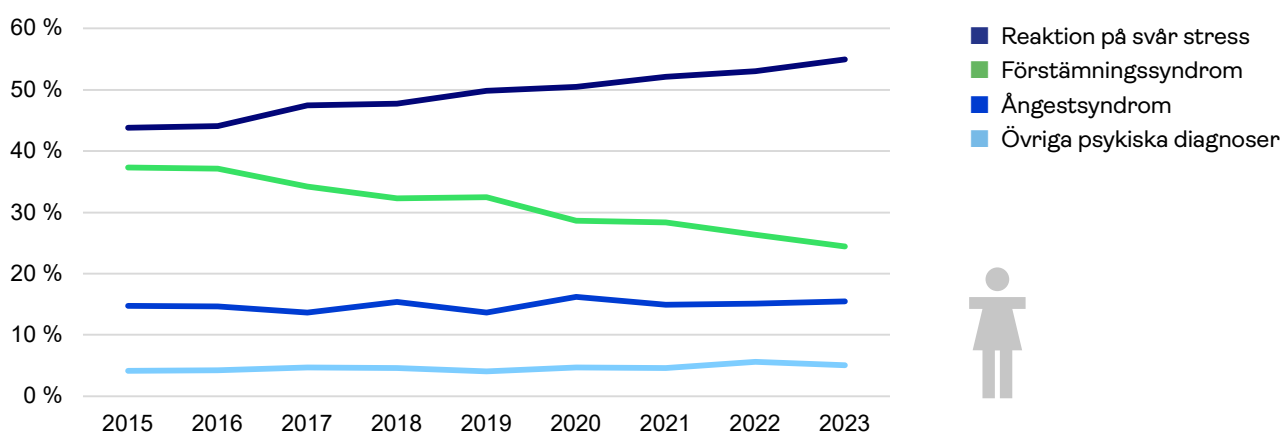
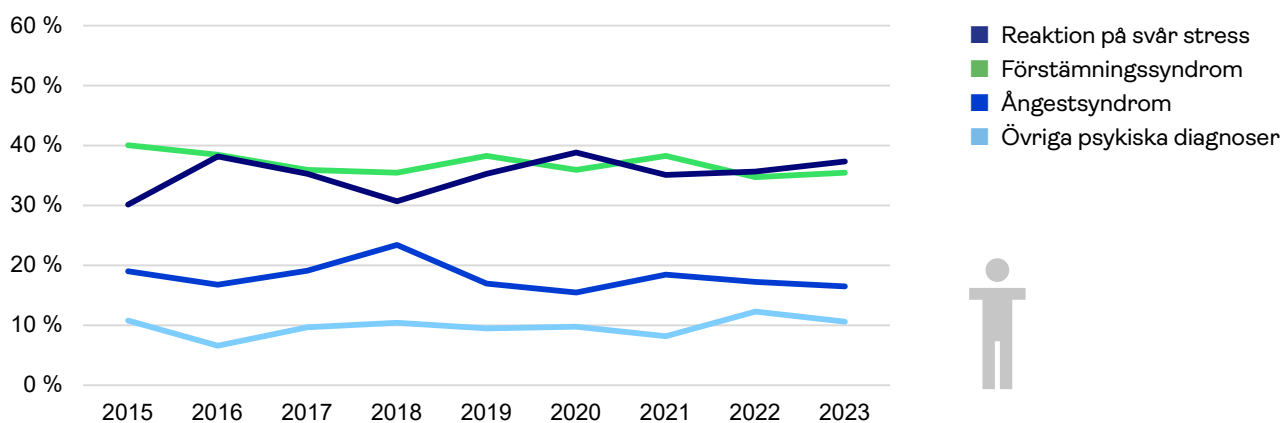

Diagram 12

Diagnosfördelning för långa sjukfall med psykisk diagnos 2015–2023.
Arbetare inom vård och omsorg i kommuner och regioner, män.

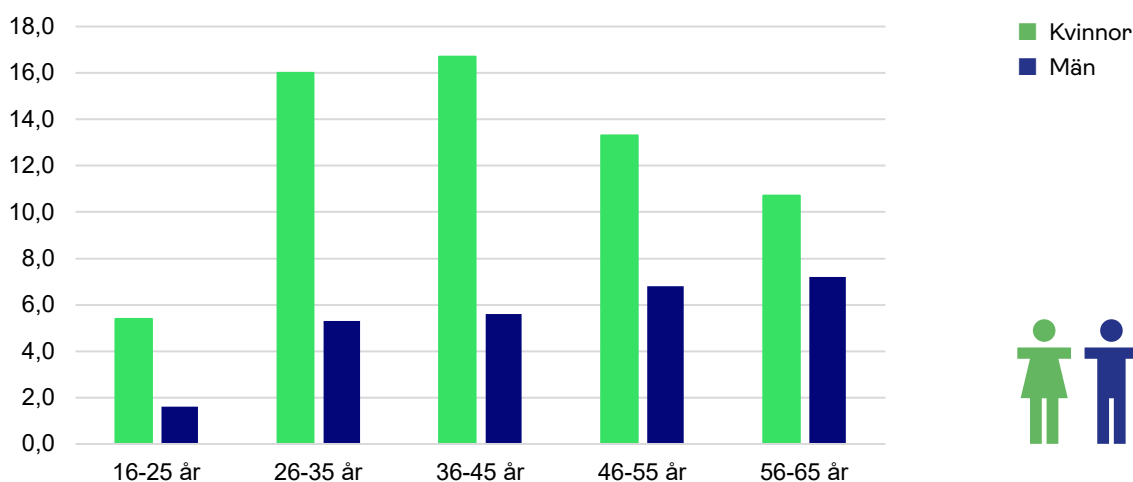

Generellt ökar risken för långvarig sjukfrånvaro med stigande ålder. Men som **diagram 13** visar har *psykiska diagnoser* inte denna tydliga koppling mellan stigande ålder och högre risk. Där är istället risken som högst för kvinnor i åldersgruppen 36–45 år, för att sedan minska med stigande ålder.

Detta är inte något unikt för arbetare inom vård och omsorg, liknande åldersmönster finns i de flesta yrkesgrupper. För män ökar risken för långvarig sjukfrånvaro med *psykisk diagnos* med åldern men inte lika påtagligt som den totala risken för långvarig sjukfrånvaro för samtliga diagnoser.

Diagram 13

Antal långa sjukfall med psykisk diagnos per 1 000 sysselsatta 2023.
Arbetare inom vård och omsorg i kommuner och regioner.

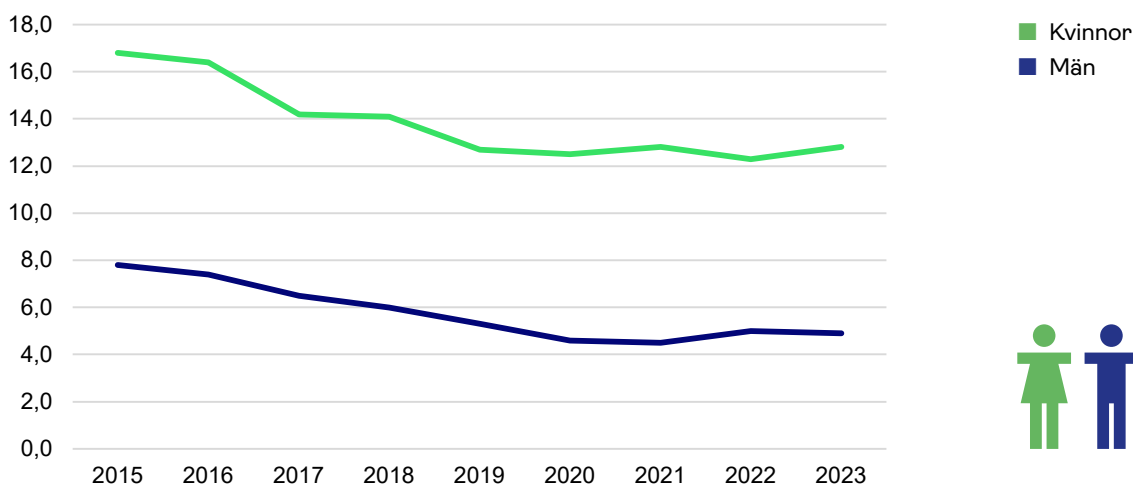

Som **diagram 14** visar har risken för långvarig sjukfrånvaro med *psykisk diagnos*, i likhet med sjukfrånvaro generellt, minskat efter 2015 och varit relativt stabil de senaste åren. Ökningen för kvinnor 2023 beror främst på fler långa sjukfall med diagnos inom *reaktion på svår*

stress. Risken för långvarig sjukfrånvaro med *psykisk diagnos* för arbetare inom vård och omsorg ligger på ungefär samma nivå som för hela avtalsområdet kommuner och regioner.

Diagram 14

Antal långa sjukfall med psykisk diagnos per 1 000 sysselsatta.
Arbetare inom vård och omsorg i kommuner och regioner.

Sjukfallens längd

I **diagram 15** redovisas medianlängd för de sjukfall som varat i mer än 90 dagar eller lett till månadsersättning, fördelat på det år då sjukfrånvaron påbörjades. Medianlängd innebär den sjukfallslängd då hälften av sjukfallen har avslutats och hälften fortfarande pågår. Sjukfall som har lett till månadsersättning har vid denna medianberäkning räknats som att de blev 360 dagar långa, samma längd som den maximala sjukfrånvaro som Afa Försäkring betalar ut dagsersättning för.

Arbetare inom vård och omsorg har haft ungefär samma sjukfallslängd som hela gruppen anställa inom kommuner och regioner och liknande utveckling över tid. Kvinnor har något längre sjukfall än män.

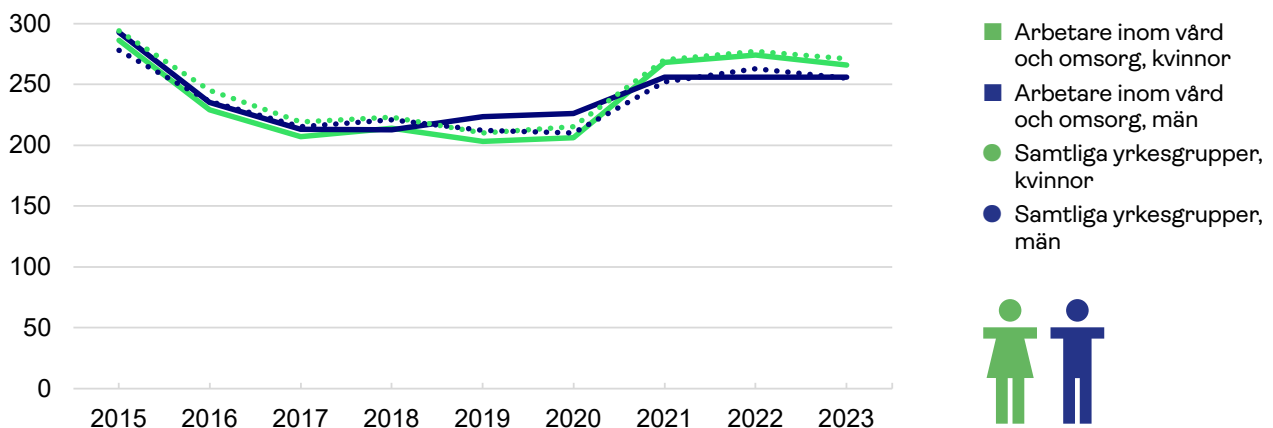
En faktor som påverkat medianlängderna mellan åren är antalet sjukfall som avslutats vid dag 180, då Försäkringskassan i normalfallet prövar arbetsförmågan mot hela

arbetsmarknaden. Regeringen stoppade tillfälligt dessa prövningar från den 21 december 2020. Stoppet varade till och med 15 mars 2021, då en permanent regelförändring trädde i kraft.

Den permanenta regelförändringen innebär att bedömningen av arbetsförmågan mot hela arbetsmarknaden efter dag 180 ska skjutas upp, om övervägande skäl talar för att den försäkrade senast dag 365 kommer att återgå i arbete hos arbetsgivaren i samma omfattning som tidigare. Undantaget *övervägande skäl* har börjat användas i stor utsträckning, vilket inneburit att betydligt färre sjukfall avslutats vid dag 180 efter år 2020. Samtidigt har antalet sjukfall som fortfarande pågår dag 360 ökat påtagligt, vilket resulterat i ökade medianlängder 2021 och 2022. 2023 minskade medianlängden, men den ligger fortfarande högre än för åren innan regelförändringen.

Diagram 15

Medianlängd i dagar för långa sjukfall 2015–2023. Kommuner och regioner.

Långvarig sjukfrånvaro

hos arbetare inom
vård och omsorg i
privat sektor

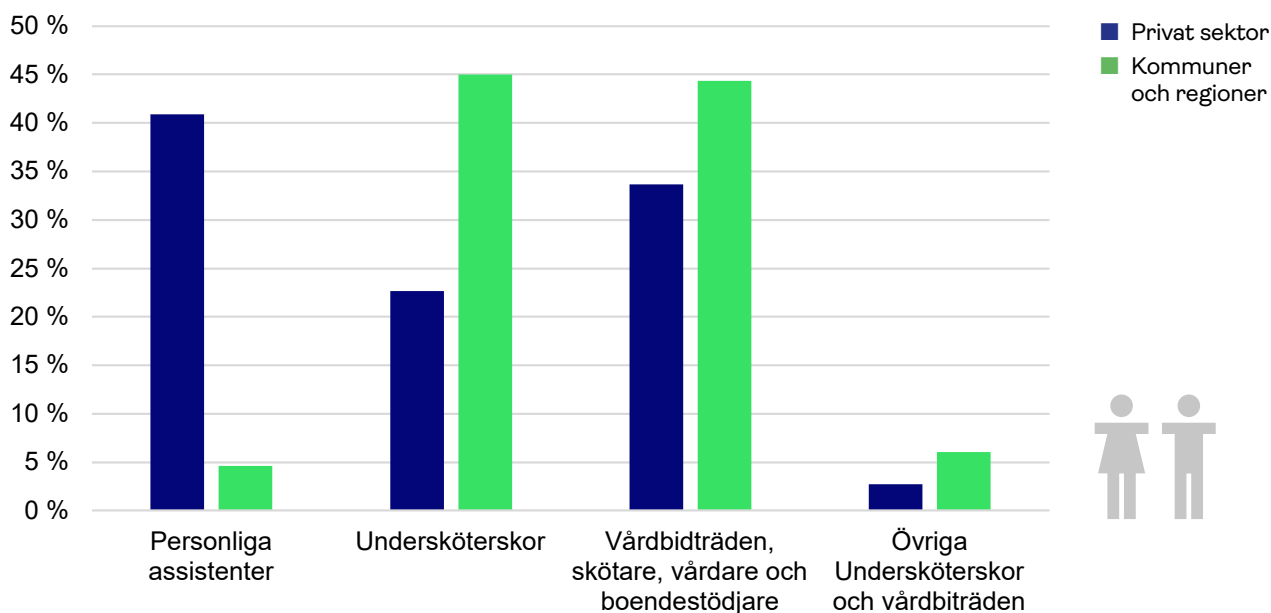
I detta avsnitt redovisas statistik för arbetare inom vård och omsorg inom privat sektor. Sjukfallen som redovisas har ersatts av avtalsgruppsjukförsäkringen för privatanställda arbetare, AGS. De har blivit mer än 90 dagar långa eller lett till beviljad månadsersättning.

Statistiken redovisas endast för 2023. Detta då merparten av de sysselsatta inom yrkesgruppen innan 2023 hade tjänstemannaavtal och därmed inte omfattades av AGS, som omfattar privatanställda arbetare.

Yrkesgruppen arbetare inom vården skiljer sig åt mellan privat sektor och kommuner regioner vad gäller sammansättningen av de sysselsatta vilket **diagram 16** visar. Bland privatanställda arbetare utgör *personliga assistenter* en betydligt högre andel av de sysselsatta inom yrkesgruppen än i kommuner och regioner.

Diagram 16

Yrkesfördelning bland sysselsatta för arbetare inom vård och omsorg 2023. Privat sektor och kommuner och regioner. Kvinnor och män.

I **tabell 10** redovisas risken för långvarig sjukfrånvaro för arbetare inom vård och omsorg i privat sektor. Liksom i de flesta yrkesgrupper har kvinnor högre risk för långvarig sjukfrånvaro än män. Risken för arbetare inom vård och omsorg är lägre än risken för samtliga privatanställda arbetare.

Risken för långvarig sjukfrånvaro för arbetare inom vård och omsorg är lägre i privat sektor än inom kommuner och regioner. En förklaring är den högre andelen *personliga assistenter* i privat sektor, vilka har lägre risk för långvarig sjukfrånvaro än *undersköterskor* som är det största yrket inom yrkesgruppen för kommuner och regioner. Men även om man jämför yrke för yrke är risken lägre för privatanställda arbetare än inom kommuner och regioner.

Tabell 10

Antal långa sjukfall och antal per 1 000 sysselsatta (risk) 2023. Arbetare inom vård och omsorg i privat sektor.

	Antal långa sjukfall	Risk	Risk samtliga privatanställda arbetare
Kvinnor	1 492	18,6	22,5
Män	192	6,5	15,5
Kvinnor och män	1 684	15,3	17,9

Diagram 17 visar risken för de tre stora yrkesundergrupperna inom arbetare inom vård och omsorg i privat sektor. Kvinnor har klart högre risk än män i samtliga tre yrken. Högst risk för långvarig sjukfrånvaro har kvinnliga undersköterskor.

Generellt ökar risken för långvarig sjukfrånvaro med stigande ålder. För privatanställda kvinnor i yrkesgruppen

arbetare inom vård och omsorg har dock åldersgruppen 26–35 år högre risk för långvarig sjukfrånvaro än åldersgruppen 36–45 år, som **diagram 18** visar. Detta beror framför allt på fler sjukfall med *psyisk diagnos* och fler sjukfall med *graviditetsrelaterad diagnos* i åldersgruppen 26–35 år. Då det är få män i åldersgruppen 16–25 år redovisas inte risken för denna åldersgrupp.

Diagram 17

Antal långa sjukfall per 1 000 sysselsatta (risk) 2023, per yrkesundergrupp och kön. Arbetare inom vård och omsorg i privat sektor.

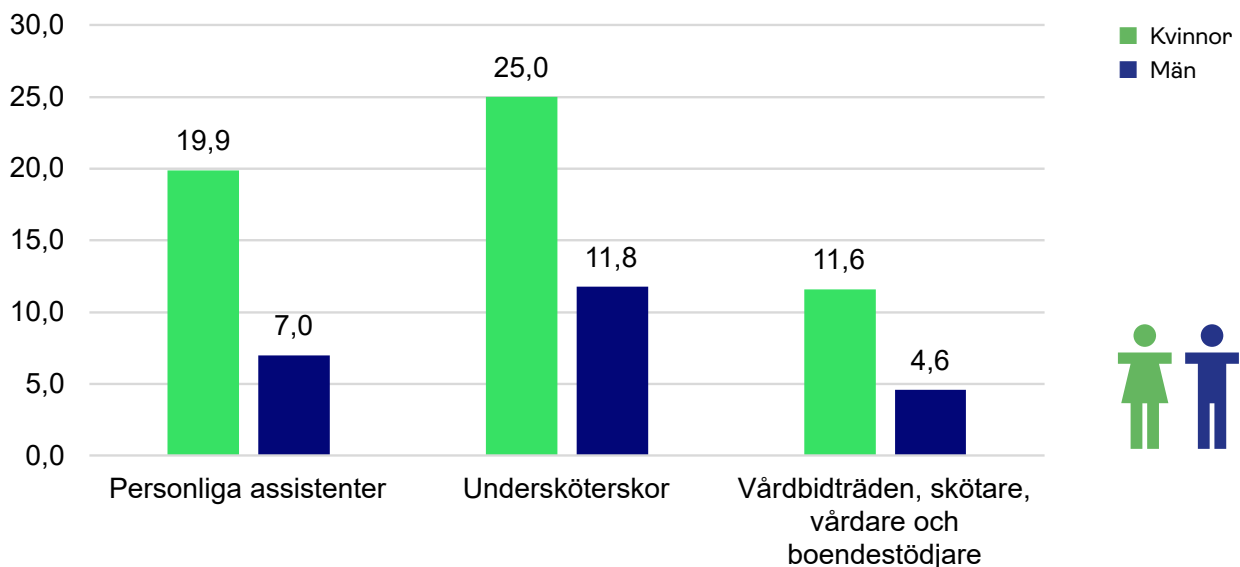
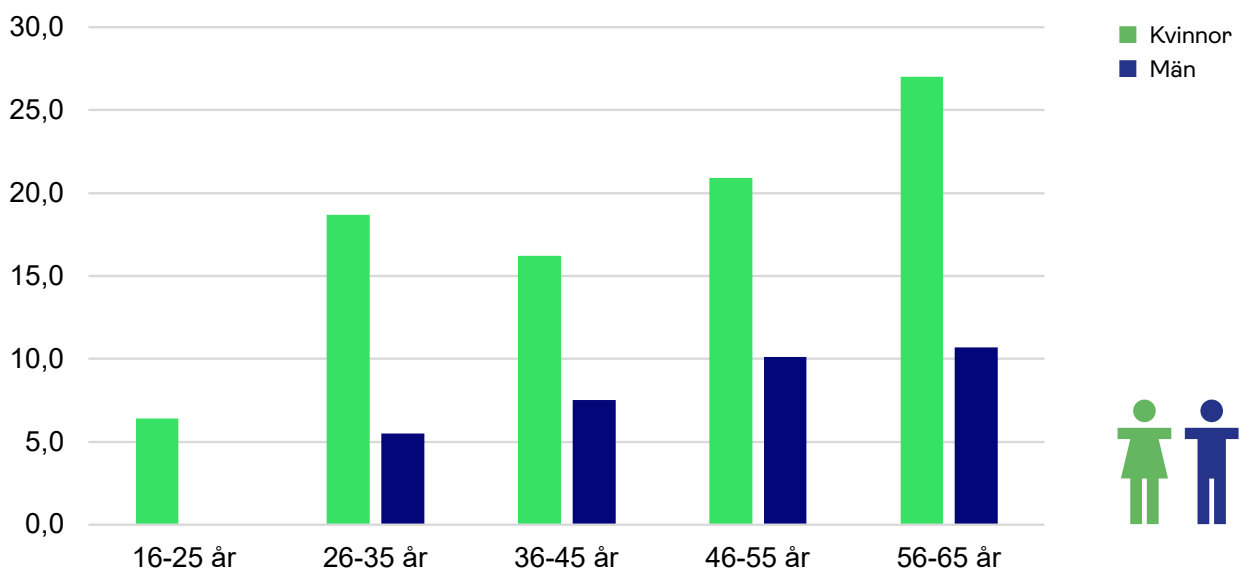

Diagram 18

Antal långa sjukfall per 1 000 sysselsatta per åldersgrupp. Arbetare inom vård och omsorg i privat sektor.

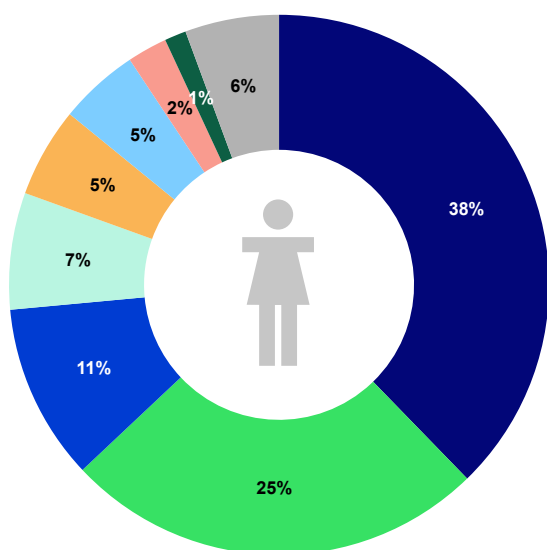
Vilka diagnoser ligger bakom den långvariga sjukfrånvaron?

Diagram 19 och 20 visar de vanligaste diagnoserna vid långvarig sjukfrånvaro för arbetare inom vård och omsorg för kvinnor respektive män. Diagnosfördelningen skiljer sig inte nämnvärt från arbetare inom vård och omsorg inom kommuner och regioner. Vanligast är *psykiska diagnoser*, följt av *muskuloskeletala diagnoser*, som *ryggsjukdomar* och *reumatism*.

För män redovisas färre diagnoskapitel än för kvinnor eftersom männen är färre i yrkesgruppen, vilket gör att statistiken inte kan redovisas lika finfördelat. Av samma skäl redovisas inte risken för män 16–25 år i **diagram 20**.

Diagram 19

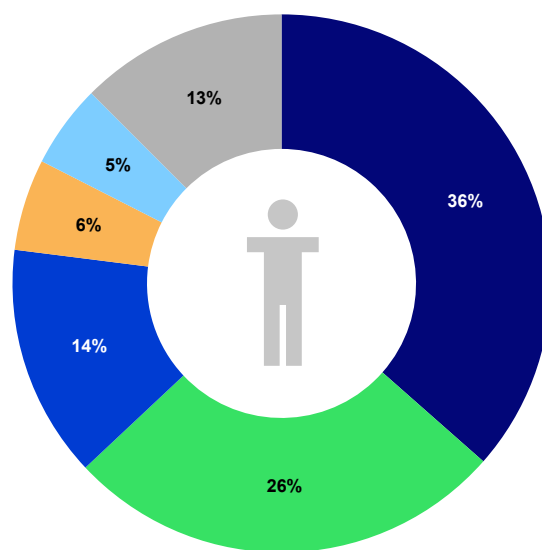
Långvarig sjukfrånvaro per diagnoskapitel 2023. Arbetare inom vård och omsorg i privat sektor, kvinnor.

- Psykiska sjukdomar och syndrom samt beteendestörningar
- Sjukdomar i muskuloskeletala systemet och bindväven
- Skador, förgiftningar och vissa andra följder av yttre orsaker
- Graviditet, förlossning och barnsängstid
- Tumörer
- Symtom, sjukdomstecken och onormala kliniska fynd och laboratoriefynd som ej klassificeras på annan plats
- Sjukdomar i nervsystemet
- Cirkulationsorganens sjukdomar
- Övriga diagnoser

Diagram 20

Långvarig sjukfrånvaro per diagnoskapitel 2023. Arbetare inom vård och omsorg i privat sektor, män.

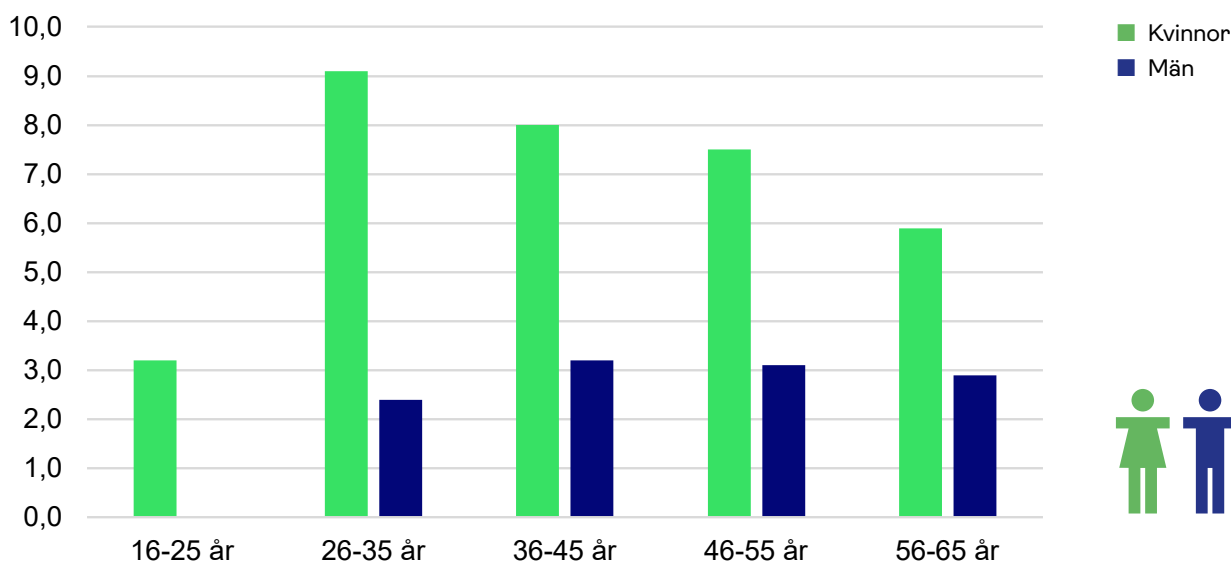
- Psykiska sjukdomar och syndrom samt beteendestörningar
- Sjukdomar i muskuloskeletala systemet och bindväven
- Skador, förgiftningar och vissa andra följder av yttre orsaker
- Tumörer
- Symtom, sjukdomstecken och onormala kliniska fynd och laboratoriefynd som ej klassificeras på annan plats
- Övriga diagnoser

Även för arbetare inom vård och omsorg i privat sektor sticker långvarig sjukfrånvaro med *psykisk diagnos* ut när det gäller risken för olika åldersgrupper. Risken för långvarig sjukfrånvaro generellt är som högst för åldersgruppen 56–65 år.

Risken för långvarig sjukfrånvaro med *psykiska diagnoser* är för kvinnor som högst i åldersgruppen 26–35 år, för att sedan minska, vilket **diagram 21** visar. För män är risken för långvarig sjukfrånvaro högst i åldersgruppen 36–45 år.

Diagram 21

Antal långa sjukfall med psykisk diagnos per 1 000 sysselsatta 2023.
Arbetare inom vård och omsorg i privat sektor.

Förslag på förebyggande åtgärder

Stöd för förebyggande arbete från Afa Försäkring

IA-systemet

Ett stöd i SAM-hjulet för systematiskt arbetsmiljöarbete. Enligt Arbetsmiljöverkets definition i AFS 2001:1 handlar det systematiska arbetsmiljöarbetet om att "undersöka, genomföra och följa upp verksamheten på ett sådant sätt att ohälsa och olycksfall i arbetet förebyggs och en tillfredsställande arbetsmiljö uppnås." Läs mer på:

<https://www.afaforsakring.se/ohalsa-och-arbetsskador/ia-systemet>

Forskning och utveckling

Läs mer om den forskning inom arbetsmiljö och hälsa som Afa Försäkring finansierar på:

<https://fou.afaforsakring.se/sv/forskningsarkivet/filter>

Rehabiliteringsstöd

Rehabilitera kan man göra redan innan en medarbetare blir sjukskriven. Att söka arbetslivsinriktat rehabiliteringsstöd för att förebygga sjukfrånvaro bidrar till hållbarhet för både arbetstagare och arbetsgivare. Vi kan lämna ersättning för kostnader för arbetslivsinriktad rehabilitering och insatser för att förebygga arbetsoförmåga vid både psykiska och fysiska besvär. Läs mer på:

<https://www.afaforsakring.se/ohalsa-och-arbetsskador/rehabiliteringsstod>

Stöd från Suntarbetsliv

Ergonomi

Ergonomi handlar om att anpassa arbetet och miljön till människan och inte tvärtom. Din arbetsställning, dina arbetsredskap och hur du utför ditt arbete ska inte slita på dig i onödan. Här finns en ergonomiguide där du kan se hur ni kan förbättra ergonomin på din arbetsplats.

www.suntarbetsliv.se/artiklar/sam/vad-ar-ergonomi

Säkerhetsdialogen

Suntarbetslivs stöd för att förebygga hot och våld på jobbet. Forskning visar att ett främjande och förebyggande arbete inom ramen för det systematiska arbetsmiljöarbetet är det bästa man kan göra för att skapa en trygg och säker arbetsplats. Suntarbetslivs verktyg Säkerhetsdialogen kan ge stöd i det arbetet.

<https://sakerhetsdialogen.suntarbetsliv.se>

Stressdialogen

Att aktivt arbeta med att förebygga osund stress i arbetslivet gynnar såväl individen och arbetsgruppen som hela verksamheten. Med Stressdialogen får ni stöd i att prata om vad som orsakar stress på jobbet och hur ni kan förebygga ohälsa i arbetsgruppen.

<https://stressdialogen.suntarbetsliv.se>

SAM-verkstan

Få snurr på arbetsmiljöarbetet tillsammans med SAM-verkstan.

<https://samverkstan.suntarbetsliv.se>

Stöd från Prevent

Jobba med arbetsmiljön

På webbsidorna Jobba med arbetsmiljön finns en rad olika hjälpmedel som kan underlätta arbetsmiljöarbetet. Arbetsmiljö är allt det du har runt omkring dig på jobbet, till exempel arbetsredskap och maskiner. Hur arbetet är organiserat och hur du trivs på jobbet hör också till arbetsmiljön.

<https://www.prevent.se/jobba-med-arbetsmiljo>

Ergonomi

God ergonomi är viktigt i en bra arbetsmiljö. Ofta används begreppet ergonomi för att uttrycka hur besvär som ont i rygg och axlar, muskler och leder hänger samman med hur man sitter, står, lyfter och bär. Det som kallas kognitiv ergonomi handlar om att göra arbetsmiljön hjärnvänlig, till exempel genom att anpassa tekniska system efter människans sätt att ta in och tolka omvärlden.

<https://www.prevent.se/jobba-med-arbetsmiljo/fysisk-arbetsmiljo/ergonomi>

Stress i arbetet

På prevent.se finns information om arbetsrelaterad stress. Det handlar om hur kraven i arbetet och arbetsorganisationen påverkar de anställda, men också om hur de anställdas hälsa och välbefinnande påverkar arbetet.

<https://www.prevent.se/jobba-med-arbetsmiljo/osa/stress/stress-i-arbetet>

Arbetsplatsdialogen

Arbetsplatsdialogen är ett stöd som hjälper chefer och medarbetare att upptäcka tidiga tecken på ohälsa, hålla strukturerade samtal och anpassa arbetet. Fokus ligger på områdena balans i arbetet, kognitiv ergonomi och belastningsergonomi.

<https://www.prevent.se/jobba-med-arbetsmiljo/osa/arbetsplatsdialogen>

Ytterligare stöd för förebyggande arbete

Myndigheten för arbetsmiljökunskap

Hos Myndigheten för arbetsmiljökunskap, Mynak, hittar du riktlinjer vid psykisk hälsa på arbetsplatsen. Riktlinjerna riktar sig till företagshälsovården, arbetsgivare eller annan aktör som erbjuder liknande tjänster och fokuserar på att förebygga, utreda och åtgärda arbetsrelaterad psykisk ohälsa. Här hittar du även Säkra personflyttningar – en forskningsbaserad guide för bättre arbetsmiljö.

<https://mynak.se/publikationer/riktlinjer-vid-psykisk-ohalsa-pa-arbetsplatsen>

<https://mynak.se/publikationer/sakra-personforflyttningar>

Arbetsmiljöverket

På arbetsmiljöverket.se hittar du bland annat föreskrifter om organisatorisk och social arbetsmiljö. Föreskrifterna förtydligar vad arbetsgivare och arbetstagare ska göra inom ramen för det systematiska arbetsmiljöarbetet. Här kan du också läsa om vad du som arbetsgivare kan göra för att arbetstagarna inte ska riskera att få belastningsbesvär.

<https://www.av.se/halsa-och-sakerhet/organisatorisk-och-social-arbetsmiljo>

<https://www.av.se/halsa-och-sakerhet/belastningsergonomi>

TilThermometer

Riskbedömning för fysisk belastning för vårdpersonal.

<https://www.tilthermometer.com/vvt>

Vill du ta del av
kommande publikationer?
Ladda ner och prenumerera på
våra statistikrapporter här:

afaforsakring.se/statistikrapporter

Publikation av Afa Försäkrings analysavdelning, kontakt:
analys@afaforsakring.se

Afa Försäkring • 106 27 Stockholm • 0771-88 00 99 • afaforsakring.se

afa
FÖRSÄKRING